

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. VI. Alia argumenta solvuntur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

flagellis aut trituranium pedibus sit excussum. Sic A
& vivi lapides, qui ponendi sunt in illa celesti
Hierusalem, quæ edificatur ut civitas, varijs in-
fortuniorum concussionibus poliumtur, priusquam
in edificio celestis habitaculi collocentur. Similia
habet Hieronymus lib. 2. in Ezechiel. cap. 13.
dicens: *Moveretur turbo, ut Elias in celum rapiatur;*
quadratur lapis, ut in templi edificio collocetur;
trituetur granum, ut in horreo reponatur.

32. Videri etiam potest Seneca in libro de provi-
dentia, ubi divinæ providentiæ causam eleganter
defendit, & plures egregias assignat rationes,
cur bonis viris accidant mala in hac vita. In pri-
mis enim dicit: *Cum videris bonos viros, accep-*

Cap. 1. *toque dijs, laborare, sudare, per arduum ascen-*
dere: malos autem lascivire, & voluptatibus flue-
re, cogita filiorum nos modestiâ delectari, vernu-
larum licentiâ: illos disciplinâ tristiori contineri,
horum aliâ audaciam. Idem tibi de Deo liqueat:
bonum virum in delicijs non habet, experitur,
indurat, sibi illum preparat. Quare multa bonis

Cap. 2. *viris adversa eveniunt? Nihil accidere bono viro*
mali potest. Non miscentur contraria. Quemad-
modum tot annes superni dejectorum imbrum,
tanta Mediterraneorum vis fontium, non mutant
saporem maris, nec remittunt quidem... ita adver-
sarum impetus rerum, viri fortis non vertit ani-
mus; manet in statu, & quidquid evenit, in
suum colorem trahit, est enim omnibus externis po-
tentior.... Omnia adversa exercitationes putat....
Marcel sine adversario virius. Tunc apparet
quanta sit, quantum valeat, polleatque, cum quid
possit patientia ostendit.... Languenti per ineriam
fraginata; nec labore tantum, sed mole, & ipso
sui onere desiciunt. Non fert ullum ictum illa sa-
felicitas: At ubi assidua fuerit cum incommodis
sujs rixa, callum per injurias ducit, nec ulli malo
cedit, sed etiam si ceciderit, de genu pugnat. Tan-
dem concludit cum Demetrio Philosopho: Nihil
sibi videri infelicis, eo cui nihil unquam evenit
adversæ. Cui concinit Boëtius libro de consolati-
one dicens, Infelicissimum infortunij genus esse,
semper fuisse felicem.

§. VI.

Alia argumenta solvuntur.

33. Contra secundam & tertiam conclusionem,
Cobjici potest celebre Hieronymi testimo-
nium super caput 1. Abacuc Prophetæ, ubi sic lo-
quitur: *Aburdum est ad hoc Dei deducere mase-*
statem, ut sciat per momenta singula quot nascan-
tur culices, quotve moriantur: quæ cimicum, &
pulicem, & muscarum sit in terra multitudo, quan-
ti pisces in aqua natent &c. Non sinus tam fa-
sti adulatores Dei, ut dum potentiam ejus etiam
ad ima detrahimus, in nos ipsos injuriosi simus,
eandem rationalium quàm irrationalium provi-
dentiam esse dicentes.

34. Respondeo primò, quòd Hieronymus tan-
tum negat, particulatim & alternatim Deum ta-
lia nosse, vel per diversa temporum momenta sic
illa cognoscere, sicut per varia momenta defi-
ciunt, vel incipiunt. Ita hunc locum explicat
Magister sentent. in 1. dist. 39. & Alensis 1. parte
dist. 26. membr. 4. art. 4. ubi ait: *Scit Deus*
quanta sit multitudo pulicem, culicem, & mus-
carum: sed non scit hoc per momenta singula, imò
simul & semel omnia.

Secundò responderi potest, quòd Hieronymus
in eo loco solum vult, Deum non habere ita pe-

Tem. I.

culiarem curam & providentiam de illis animalibus,
sicut de nobis. In quo etiam sensu intelli-
gendum est id quod dicit Apostolus 1. ad Corinth.
9. *Nunquid de bobus cura est Deo?* ut explicat D.
Thomas hic art. 2. ad 5.

Tertiò responderi potest cum Sylvio, loco su-
prà citato, illum locum esse unum ex illis, quos
ipsem Hieronymus in libro contra Rufinum,
dicit se in commentarijs super Prophetas, non ex
sua, sed ex aliorum sententia exposuisse.

Objicies secundò cum Bellarmino, & Maria-
na, testimonium D. Thomæ quæst. sequenti art.
7. ubi ait: *Licet Deus sciat numerum omnium in-*
dividuorum, non tamen numerus vel boum, vel
culicum, vel aliorum hujusmodi, est præordina-
tus à Deo.

Respondeo illos Authores textum D. Thomæ
fideliter non referre, sed omittere unam particu-
lam integritati sensus prorsus necessariam, & ex
qua omnino pendet intelligentia doctrinæ D.
Thomæ. Non enim absolute dicit Sanctus Do-
ctor, quòd numerus boum, vel culicum, vel ali-
quorum hujusmodi, non est præordinatus à Deo,
sed quòd non est *per se* præordinatus à Deo,
Quæ particula, *per se*, valde notanda est: ex
illa enim aperte colligitur, quòd S. Thomas ibi
solum intendit docere, quòd sicut in universo
quædam sunt quæ propter se providentur, in qui-
bus essentialiter consistit perfectio universi, quæ-
que perpetuitatem habent, sicut & universum est
perpetuum. Alia verò non providentur propter
se, sed propter aliud, qualia sunt individua cor-
ruptibilia, quæ perpetuitatem habere non pos-
sunt nisi in specie, quæque licet præordinata sint
& provisa, non tamen sunt provisa, nisi propter
perpetuum esse speciei conservandum; cum è
contra ipsa species propter se sit provisa, ut per
se pertinet ad perfectionem universi. Ita repro-
borum numerus est quidem à Deo præcitus &
præstitus, sed non per se, seu principaliter, sicut
numerus prædestinatorum. Prædestinati enim
à Deo præordinantur principaliter ad bonum
universi, scilicet ad finem supernaturalem, seu
ad gloriam Dei, quatenus beatitudinem conse-
quuntur: reprobi verò solum secundariò, quate-
nus sunt propter electos quibus omnia cooperan-
tur in bonum, & quatenus ratione illorum mani-
festatur misericordia Dei in electis. Et ita clarè
mentem suam explicat S. Doctor quæst. 5. de ve-
rit. art. 3.

Objicies tertiò: Ex providentia & cura tam vi-
lium & imperfectorum animalium, qualia sunt
culices, muscæ, serpentes, vermiculi, & similia,
vilesceret divina majestas; nam ut communiter
dicitur: *De minimis non curat Prætor.* Unde Au-
gustinus relatus à D. Thoma hic art. 3. ait: *Me-*
lius est quadam nescire, quàm scire, ut vilia:
Ergo talis providentia non est in Deo ponenda.

38. Respondeo negando Antecedens, ut enim in-
quit S. Doctor ibidem in resp. ad 3. *Licet nobis*
melius sit non cognoscere mala & vilia, inquan-
tum per ea impedimur à consideratione aliquorum
meliorum, non tamen Deo, qui simul omnia uno
intuitu videt. Et qui (ut inquit Dionysius) non
secundum visionem singulis se immittit, sed secun-
dum unam causæ continentiam, omnia scit.

Addo quòd, tantum abest quòd infinita Dei
majestas, ex tam vilium & imperfectorum ani-
malium curâ vilescat, quin potius in illis magis
ejus infinita sapientia & potentia relucent, quam
in alijs animalibus ingentis molis & magnitudi-

Rir ij

Lib. 11. dinis. Ut enim eleganter ait Plinius: Rerum natura nusquam magis quam in minimis tota est. Et cap. 2. D. Hieronymus ad Heliodorum: Creatorem non in caelo tantum miramur, & terra, Sole, & Oceano, Elephantis, Camelis; sed & in minimis quoque animalibus, formicis, culice, muscis, vermiculis; & istiusmodi genere, quorum magis scimus corpora quam nomina; eandemque in cunctis admiramur solertiam. Item Augustinus libro 3. de Genesi ad litteram cap. 6. Creat minima corpore, acuta sensu animantia, ut majore attentione stupeamus agilitatem muscae volantis, quam magnitudinem jumenti gradientis, ampliusque miremur opera formica, quam onera camelorum. Unde ferm. 119. de tempore concludit, quod Deus magnus est in magnis, nec parvus in minimis. Videri etiam potest Pater Ludovicus Granatenfis in Catechismo 1. parte cap. 18. ubi de hoc eleganter & eruditè suo more disserit.

§. VIII.

Solvitur alia objectio, & quomodo Divina providentia, rerum contingentiam & libertatem non tollat, breviter declaratur.

39. **O**bjicies ultimò contra ultimam conclusionem. Si res humanae divina providentiâ regerentur, & ea quae sunt à nobis, essent ab aeterno à Deo praedeterminata, ac praedefinita, tolleretur omnis libertas & contingentia nostrorum actuum, & omnia quae sunt à nobis, fatali quadam necessitate contingerent: quia aeternum illud divinae providentiâ decretum, esset immutabile, & infrutrabile, & in tempore à Deo praedeterminato, infallibiliter suum consequeretur effectum; & sic frustra fierent exhortationes, consultationes, deliberationes, preces, orationes, & similia. Unde Seneca in Oedippo.

Fatis agimur, cedit fatis.
Non sollicita possunt cura
Mutare rati flamina fusi.
Quidquid patimur mortale genus;
Quidquid facimus, venit ex alto.
Vix illa Deo vertisse licet.
Qua nexa sunt currunt causis,
Iti cuique ratus prece non ulla
Mobilis ordo.

Et Horatius lib. 1. Ode ad Fortunam:

Te semper anteit seva necessitas,
Clavos, trabales, & cuneos manu gestans
Athena, nec severus uncus abest.
Liquidumque plumbum.

40. Respondeo idem argumentum sub alijs terminis proponi à Seneca Philosopho, lib. 2. naturalium quaestionum, ubi postquam divinae providentiâ (quam alio nomine fatum appellat) immobilitatem, efficacissimis rationibus demonstravit, hæc sibi objicit.

Fata aliter jus suum peragunt, nec ullâ commoventur prece: non misericordiâ fleuntur, non gratiâ, servantur cursum irrevocabilem, ex destinato fluunt. Quemadmodum rapidorum aqua torrentium in se non recurrit, nec moratur quidem, quia priorem superveniens precipitat. Sic ordinem rerum fati aeterna series rotat, cujus hæc prima lex est, stare decreto. Quid enim intelligis fatum? Existimo necessitatem rerum omnium, aeternamque, quam nulla vis rumpat. Hanc si sacrificijs, & capite niveæ agnæ exorari judicas: divina non nosti. Sapientis quoque sententiam negatis posse mutari, quanto magis Dei? Cum sapiens

A quid sit optimum in presentia sciat, illius divinitati omne presens sit... Quid ergo expiationes, procurrationes, quid orationes qua Dijs sumi pro aliquo munere obtinendo?

Huic difficultati egregius ille Philosophus sic respondet: Quadam à Dijs immortalibus ita suspensa relicta sunt, ut in bonum vertant, si adnotæ preces fuerint, si vota suscepta. Ita non est hoc contra fatum, sed ipsum quoque in fato est. Aut futurum, inquit, est aut non? Si futurum est, etiam si non susceperis vota, fiet. Si non est futurum, etiam si susceperis vota, non fiet. Falsa est ista interrogatio, quia illam mediam inter ista exceptionem præteris. Futurum (inquam) hoc est, sed si vota suscepta fuerint, hoc quoque necesse est, B fato comprehensum sit, aut suscipias vota aut non. Puta fatum est, ut hic disersus sit, sed si litteras didicerit, ab eodem fato continetur ut litteras discat: idè dicit. Hic dives eris, sed si navigaverit: at in illo fati ordine, quo patrimonium illi grande promittitur, hoc quoque proinus fatum est ut naviget, idè navigabit... Sic cum sanita videatur esse de fato, debetur tamen medico, quia ad nos beneficium fati per hujus manus venit.

Hactenus Seneca præclare difficilem illam, immutabilis providentiâ cum rerum contingentia, humanorumque actuum libertate concordiam explicavit, quo non melius Christianus Theologus: eodem enim modo illam declaravit S. Thomas 3. contra Gent. cap. 94. his verbis: Cùm divina providentiâ non solum subdantur effectus, sed etiam causæ & modi essendi, non sequitur quòd si omnia Dei providentiâ aguntur, quòd nihil sit in nobis: sic enim sum à Deo provisus, ut per nos liberè & contingenter fiant. Et hic art. 4. primo loco sibi objicit: Omnis effectus qui habet aliquam causam per se, qua jam est, vel fuit, ad quam de necessitate sequitur, provenit ex necessitate: ut Philosophus probat in 6. metaphys. sed providentiâ Dei cùm sit aeterna, præexistit, & ad eam sequitur effectus de necessitate; non enim potest divina providentiâ frustrari: Ergo providentiâ divina necessitatem rebus provisus imponit.

D Cui argumento sic respondet: Ad primum dicendum, quòd effectus divinae providentiâ non solum est aliquid evenire quocumque modo; sed aliquid evenire vel contingenter, vel necessario; & idè evenit infallibiliter & necessario, quòd divina providentiâ disponit evenire infallibiliter & necessario; & evenit contingenter & liberè, quòd divina providentiâ ratio habet, ut contingenter & liberè eveniat. De hoc plura dicemus in Tractatu de prædestinatione, ubi veram ac legitimam humanæ libertatis, cum divina Providentiâ, & Prædestinatione concordiam, fusè exponemus.

§. IX.

E Ultimò argumentum diluitur, & explicatur modus quo mali subijciuntur divinae providentiâ.

Objicies ultimò: Si daretur divina providentiâ, illa esset universalis, subindeque non solum ad bonos, sed etiam ad malos aliquo modo se extenderet: At Deus nullam habet providentiâ de malis & peccatoribus, cùm eos non amet, sed odio habeat, nec malum & peccatum ab eis excludat, sed eos peccare sinat, & in peccato perseverare, ac moti permittat: Ergo &c.

Respondeo concessâ Majori, negando Minorè, Deus enim non solum bonorum, sed etiam